Concept Plan van Aanpak Stroomversnelling

Netcapaciteit nieuwbouw

1. Aanleiding
2. Doelstelling
3. Stroom 1: Vervolg vorige fase en acute korte termijn
4. Stroom 2: Brede stadsprogrammering
5. Stroom 3: Verslimmen en verzwaren nieuwbouw
6. Planning
7. Organisatie
8. Financiën
9. Kansen
10. Risico's
Bijlage 1 – Kaart Zwolle overzicht capaciteit toekenning
Bijlage 2 – Toegekende woningbouwprojecten overgangsregeling
Bijlage 3 – Overzicht nieuwbouwprojecten start bouwjaren 2026, 2027 en 2028, die wel/geen netcapaciteit hebben incl. planvormingsfase

1. Aanleiding

Zwolle wordt geconfronteerd met een nieuwe fase van netcongestie. Waar eerder vooral grootverbruikers werden geraakt, blijken nu ook woningbouwprojecten, maatschappelijke voorzieningen en individuele inwoners afhankelijk van schaarse netcapaciteit. Van de circa 8.800 aangevraagde woningaansluitingen in de overgangsregeling in juni heeft slechts iets meer dan een derde capaciteit toegekend gekregen. Daarnaast zijn voor circa 105 projecten met ongeveer 6.300 woningen aanvullende aanvragen ingediend via de eerder aanvragen procedure, waarvan verwacht wordt dat een groot deel op de wachtlijst terechtkomt. In bijlage 1 is een kaart opgenomen met daarin een weergave van de projecten die wel capaciteit hebben gekregen vanuit de overgangsregeling, die op de wachtlijst zijn gezet en de projecten die zijn ingediend voor eerder aanvragen.

De gevolgen raken direct de realisatie van de gemeentelijke woningbouwopgave op korte en lange termijn, de opgave in onderwijshuisvesting, de uitvoering van het coalitieakkoord, verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, de voortgang van stedelijke gebiedsontwikkelingen, de energietransitie en het economische perspectief van Zwolle. Ook de ontwikkelaars, woningcorporaties en bouwers verkeren nu in onzekerheid over de realisatie van woningen en ander vastgoed. Als gemeente zoeken we de samenwerking op met onze partners.

Tegelijkertijd bestaat er nog veel onzekerheid over de duur van de congestie, de planning van netverzwaringen en de mate waarin alternatieve oplossingen daadwerkelijk verlichting kunnen bieden. Deze factoren liggen grotendeels buiten de directe invloedssfeer van ons als gemeente.

Dit plan van aanpak biedt een handelingsperspectief voor de gemeente Zwolle in een situatie van structurele netschaarste. Het beschrijft een voorstel aan noodzakelijke ontwikkelsporen, maatregelen en samenwerkingsopgaven om de gevolgen voor woningbouw, onderwijshuisvesting en stedelijke ontwikkeling te beheersen, toekomstige keuzes voor te bereiden en kansen voor innovatieve energieoplossingen te benutten.

Technische duiding van de uitkomst (dd. 29 september)

Met de uitkomsten van de overgangsregeling hebben we formeel van Enexis nog niets gehoord over de situatie in Zwolle. Uit de uitkomsten kunnen we echter afleiden dat het net in Zwolle vol is. Enexis geeft aan pas medio oktober met nieuwe informatie te komen (duiding) waar en hoeveel ruimte er mogelijk nog is (en vanaf wanneer) en in december komt TenneT met een actualisatie van het Congestieonderzoek (afname) voor heel Overijssel. Dan kunnen we mogelijk aangeven wat voor handelingsperspectief er is en wanneer de al ingezette verzwaringsopgave van de netten van TenneT en Enexis nieuwe transportcapaciteit voor Zwolle gaat opleveren.

Tussentijds zal intensief met Enexis contact worden onderhouden om vanuit onze intermediairrol (overgangsregeling) en regierol (Eerder aanvragenlijst) zicht te krijgen en houden op het handelingsperspectief. In het eerste gesprek met Enexis na de uitkomsten van de overgangsregeling werd als perspectief aangegeven dat er de komende jaren kleine golfjes van nieuwe capaciteit mogelijk zijn, maar dat pas in 2035 echt een grote hoeveelheid nieuwe capaciteit beschikbaar komt (na realisatie HS Berkummerbroekweg). Tegelijkertijd moeten nog veel alternatieven en manieren van verslimmen worden uitgewerkt, die mogelijk verlichting kunnen bieden in de tussenliggende periode en de wachtlijstperiode kunnen verkorten. Er is voor nu vooral veel onzekerheid. Helaas kan Enexis nu weinig inzicht bieden per project of het knelpunt op laagspanning- (LS), middenspanning- (MS) of hoogspanningsniveau (HS) zit.

2. Doelstelling

Het opstellen van het plan van aanpak en de inrichting van de nieuwe projectorganisatie doen we aan de hand van drie stromen.

Stroom 1: Vervolg op de vorige fase en de acute korte termijn vraagstukken
Stroom 2: Stedelijke keuzes nieuwbouw
Stroom 3: Verslimmen en verzwaren

Stroom 1 kent de hoogste tijdsdruk. Het gaat om het afronden van de werkzaamheden van de vorige fase (van eerder aanvragen), zoals communicatie met indieners en het monitoren van de uitkomsten van de aanvragen. Maar ook over de meest acute vragen, zoals wat te doen met de lopende projecten en de impact op de interne organisatie en onze partners. Welke problemen ontstaan er en waar kan de gemeente helpen?
Stroom 2 gaat over de bredere stedelijke keuzes waar nodig ten behoeve van nieuwbouw. Dat is inclusief een handelingsperspectief op stedelijke ontwikkeling van de bestaande stad, cultuur, sport, economie, bereikbaarheid en andere ontwikkelingen, die geen onderdeel uitmaakten van het ACM-priokader en voorlopig geen capaciteit krijgen.

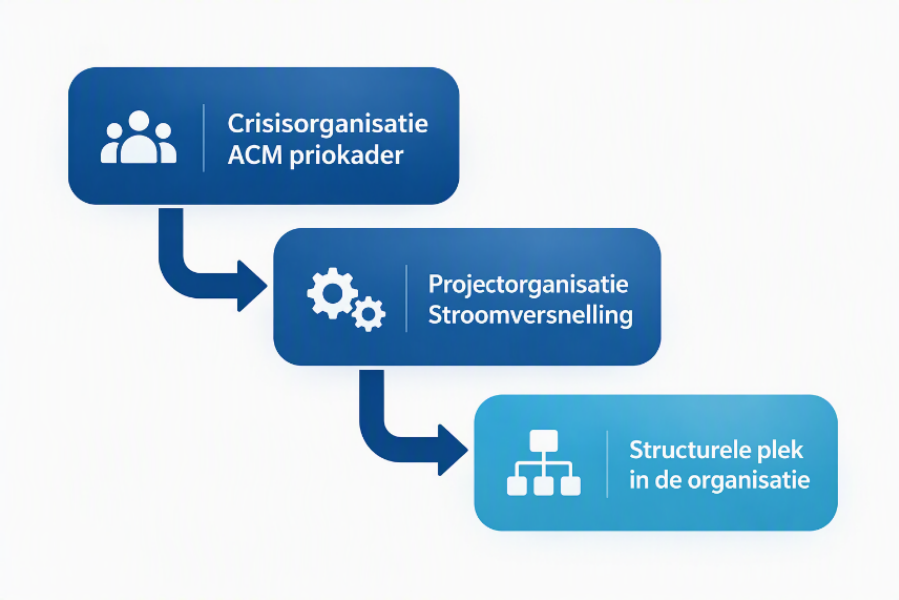
Stroom 3 gaat over het verder intensiveren van Verslimmen en verzwaren van het (gebruik van het) elektriciteitsnet, specifiek ten behoeve van nieuwbouw. Hier liggen veel mogelijkheden. Het Programma energietransitie werkt hier al langere tijd aan, met een andere scope, namelijk het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Vanuit de projecten/gebieden is er veel behoefte aan handelingsperspectief vanuit Verslimmen, daarom gaat het Programma energietransitie direct aan de slag met urgente vragen vanuit een Taskforce, vanuit stroom 3. Daarmee krijgt het programma energietransitie een ander accent. Ook het contact met de bouwers en ontwikkelaars moet hierin versterkt worden.

De doelstelling van dit plan van aanpak is onder meer om:

- Een richting te kiezen in waar wel en niet ambtelijke capaciteit op wordt gezet de komende maanden om zo de voortgang van strategische woningbouw- en gebiedsontwikkelingsprojecten zoveel mogelijk te waarborgen, maar ook te voorkomen dat op alles tegelijkertijd extra inzet wordt geleverd;

- Beschikbare netcapaciteit inzichtelijk maken en efficiënt benutten;
- Alternatieve oplossingen voor energievoorziening verder te stimuleren intern en extern;
- Rolduiding en samenwerking met partners vormgeven;
- De besluitvorming rondom schaarste en prioritering structureel te verankeren binnen de gemeentelijke organisatie. De Energietransitie krijgt daarmee onder netcongestie andere accenten;
- Een voorstel te doen voor de organisatiestructuur van deze opgave;
- Een aanzet te geven voor de financiële dekking van de kosten;
- Kansen inzichtelijk te maken en voorzet te doen voor realisatie;
- Top risico's te benoemen en aanzet te geven voor beheersmaatregelen en actiehouders;

Tegelijkertijd markeert dit plan van aanpak een faseovergang van de huidige werkzaamheden van het projectteam ACM netcongestie. Een deel loopt door in stroom 1, maar het grootste deel van de werkzaamheden is afgerond. Daarmee is ook het moment bereikt om van een crisisorganisatie rond het ACM priokader en de volgordelijst toe te werken naar een projectorganisatie die sturing geeft aan de gevolgen van netcongestie. We gaan van Projectteam ACM priokader naar Projectteam Stroomversnelling. Deze projectorganisatiestructuur is pragmatisch ingericht voor de komende periode. De verwachting is dat stroom 1 in de loop van 2027 kan worden afgerond en dat stroom 2 en stroom 3 op een bestaande plek in de organisatie worden ondergebracht.

3. Stroom 1: Vervolg vorige fase en acute beheersing en inzicht

De werkzaamheden van de vorige fase, met als doel klaar te zijn voor het eerder aanvragen op 1 oktober, bestonden vooral uit inzicht krijgen (intensief contact met VNG, NBNL, Enexis), communicatie, de overgangsregeling, beleidsregels en de volgordelijst opstellenen het indienen van alle eerder aanvraag projecten. Deze werkzaamheden zijn nagenoeg afgerond en vragen om een heldere markering voor wat betreft de inhoud en inzet van capaciteit.

Wat nog doorloopt in stroom 1 is het afronden van het indienen van eerder aanvragen en de communicatie- en informatievoorziening daaromheen. Daarnaast pakken we binnen deze stroom de meest urgente zaken op die voortkomen uit de uitkomsten van de overgangsregeling. Stroom 1 loopt zeker tot eind 2026 en zal in de eerste helft van 2027 afgerond worden.

Actielijn 1. Afronden werkzaamheden vorige fase

De resterende werkzaamheden staan hieronder beschreven.

Maatregelen:

- Indienen van eerder aanvragen projecten start bouwjaren 2031, 2032, 2033, 2034 en 2035. Ook na oktober kunnen er nog nieuwe verzoeken worden ingediend voor eerder aanvragen.
- Communicatie over vorige fase richting interne en externe stakeholders
- Maatschappelijke prioriteit aanvragen voor laatste groep projecten in 2026 en de benodigde wijzigingen doorvoeren indien mogelijk in gedane aanvragen
- Verankeren van het ACM-prioriteringskader binnen de gemeentelijke organisatie: wie, wat, waar?
    - Wanneer wordt de aanvraag of de capaciteit overgedragen van gemeente aan ontwikkelaar of initiatiefnemer
    - Kan bovenstaande bullit gemandateerd worden aan interne projectleider?
- Inzet leveren bij aanvragen voor KOVA's (kleinschalig onlosmakelijk verbonden activiteiten) en collectieve voorzieningen.
    - Eigen projecten gemeente en de eerder aanvraag projecten
    - Projecten van initiatiefnemers in de overgangsregeling heeft de gemeente rol van intermediair tussen initiatiefnemer en Enexis

Actielijn 2. Inzicht en beheersing van acute gevolgen van netcongestie voor nieuwbouwontwikkelingen

Doel van deze actielijn is de directe gevolgen voor lopende projecten van de gemeente inzichtelijk maken en het bieden van ondersteuning aan initiatiefnemers.

Maatregelen:

- Collegebesluit 27 oktober 2026 voorbereiden met een eerste overzicht van korte termijn acties en maatregelen. Inclusief een voorstel voor prioriteitsstelling als kader voor de Taskforce Verslimming nieuwbouw (urgent).
- In beeld brengen van de stand van zaken van de projecten die WEL capaciteit toegekend hebben gekregen (bijlage 2). Is hier extra inzet op nodig? Zijn bijvoorbeeld ook de KOVA’s toegekend?
- In beeld brengen van de projecten in de eerstkomende bouwjaren die GEEN capaciteit toegekend hebben gekregen (bijlage 3). Is er al iets te zeggen over de wachttijd van die projecten?
- In beeld brengen van de gevolgen voor Woondeal-afspraken en toegekende (rijks)subsidies zoals WBI, WOMO, WokT etc. Op basis van bevindingen afstemming met rijk en provincie en uitkomsten betrekken bij de op te stellen uitvoeringsconvenant (2027)
- Monitoringssysteem opzetten om de uitkomsten bij te houden van het eerder aanvragen en de toegekende netcapaciteit in Zwolle per project. Koppelen aan AP nummers en andere gemeentelijke dashboards. Alle informatie stroomlijnen, waaronder ook Wooninzicht (intern) en Bouwspiegel (samen met marktpartijen).
- Vraagstukken die actueel zijn (bijvoorbeeld aanbestedingen binnen projecten die geen energie hebben gekregen) moeten worden opgelost binnen sturingsdriehoek van projecten en programma's. Dit is aan de projecten zelf. De keuzes en dilemma’s worden besproken

en teruggekoppeld in de stuurgroep om zo een eenduidige lijn te kunnen borgen.

- Inventariseren van te realiseren maatschappelijke voorzieningen en economische activiteiten die buiten het ACM-prioriteringskader vallen. Meekoppelen met andere projecten. Is een opdracht aan de projecten in samenwerking met energieadviseurs.
- Impact bespreken en afstemmen over rolverdeling met partners als woningcorporaties, ontwikkelaars, schoolbesturen en anderen. Aandacht besteden aan onder andere:
    - Waar zitten de problemen en zorgen van de ontwikkelaars en corporaties?
    - Waar kan de gemeente helpen? Welke rol past dan?
    - Het bieden van een handelingsperspectief zodra er meer inzicht is vanuit Enexis. Bestaat uit een organisatorisch deel (rol gemeente, samenwerking) en een technisch deel (vuistregels wat wel/niet kan voor een project op alternatieve wijze, samenwerking Taskforce Verslimming nieuwbouw).
    - Het gebruiken van bestaande structuren als het Concilium, de monitoring in de Bouwspiegel en het periodieke Bouwberaad hiervoor. Deze communicatielijnen structureren en heldere afspraken over wie hier intern welke rol in heeft.
    - Wie betaalt de meerkosten voor maatregelen? Wanneer gemeente en wanneer partner?

Actielijn 3. Interne organisatie en communicatie

De schaarse netcapaciteit heeft veel impact op de interne organisatie. Niet alleen op de voortgang van projecten en ontwikkelingen, maar ook op de inzet van mensen en capaciteit. Het is daarom belangrijk de gemeentelijke organisatie goed mee te nemen, net als in de voorgaande fase.

Maatregelen:

- Voortzetten van interne kennisdeling, communicatie en voorlichting.
- Aandacht voor de zorgen op dit vraagstuk van collega's binnen afdelings- en teamoverleggen.
- Inzichtelijk maken van de impact op ambtelijke inzet van projecten die mogelijk on hold komen te staan
- Inzichtelijk maken van de impact op gemeentelijke financiën van projecten die mogelijk on hold komen te staan of waar extra inzet nodig is om alternatieven uit te werken
- Vastleggen van rollen, verantwoordelijkheden en besluitvormingsprocessen voor de komende jaren op dit vraagstuk. Integratie met onder andere portfoliomanagement, stedelijke regie, regie woningbouw en programma energietransitie.
- Integreren van netcongestie in strategische beleidsontwikkeling en ruimtelijke programmering. Concreet: wat betekent het voor lopende vergunningverlening en omgevingsplannen?
- Inventarisatie maken van consequenties voor andere beleidsvelden (sport, cultuur, economie, etc.)
- Op basis van voorgaande een (keten)analyse uitwerken van de effecten van stilvallende woningbouw op de gemeentelijke organisatie. Denk aan vergunningverlening, GREX, subsidie inkomsten, minder werk voor collega's. Input hiervoor ophalen uit FGU gebied via bestaande netwerken.

Actielijn 4. Impact op bestaande afspraken en ambities

Onderzocht moet worden wat de impact is op bestaande afspraken en ambities. Zoals de betaalbaarheidsagenda, het Integraal huisvestingsplan onderwijs, prestatieafspraken met woningcorporaties, deadlines van rijkssubsidies en de realisatie van mobiliteitshubs.

Maatregelen:

- Uitwerken van de impact op bestaande afspraken en ambities. Een eerste inventarisatie kan al starten in 2026. Een uitgebreidere analyse is mogelijk wanneer er meer duidelijkheid is over de wachttijd voor nieuwe capaciteit na de uitkomst van de onderzoeken van Enexis en TenneT.

4. Stroom 2: Stedelijke keuzes nieuwbouw

Actielijn 5. Stedelijke keuzes bij nieuwbouw

De schaarste aan netcapaciteit vraagt om expliciete keuzes in de inzet van gemeentelijke capaciteit en middelen. Een risico is dat ieder project en iedere ontwikkeling door wil gaan en op zoek wil naar alternatieven. Daarvoor is onvoldoende personele capaciteit en budget beschikbaar. Scope van Stroom 2 is alles wat met project- en gebied overstijgende aspecten te maken heeft met een noodzaak tot stedelijke keuzes en prioritering. Stroom 2 heeft veel samenhang met de recentelijk door het College gegeven opdracht 1 inzake Stedelijk prioriteren. Zodra die opdracht in uitvoering komt zal Stroom 2 daarin opgenomen worden.

Meest urgente maatregelen:

- Prioriteren van projecten zonder capaciteit met een hoge maatschappelijke urgentie. In deze stroom komen tot een duidelijke afweging welke projecten extra capaciteit en middelen krijgen om alternatieven uit te werken. Eerste idee voor prioriteitsstelling:
    - Alles met start bouwjaar 2026;
    - De projecten met start bouwjaar 2027 die al in de voorbereidingsfase of verder zijn;
    - Een selectie van de scholen met start bouwjaar 2028, die het verste in de planvorming zijn.
    - Projecten waar zorgwoningen in de programmering zijn opgenomen.

  Andere projecten kunnen eerst zelf meer inzicht in de situatie verkrijgen met voorbereidend werk. Parallel daaraan voert de Taskforce Verslimming nieuwbouw (urgent) een quickscan uit om een eerste beeld te krijgen voor projecten/gebieden die kansrijk zijn voor de ontwikkeling van alternatieve energiesystemen. Op basis daarvan volgt een tweede prioriteitsstelling.
- Maximale ondersteuning van projecten waarvoor reeds transportcapaciteit beschikbaar is gesteld, zoals inzet capaciteit.
- Contact met bouwpartners, ontwikkelaars, woningcorporaties over stedelijke opgave.

Iets minder urgente maatregelen:

- Uitwerken van een afwegingskader voor projecten waarvoor geen capaciteit beschikbaar is, die niet zijn geprioriteerd (onder eerste bullet). Daarbij lettend op de huidige beleidsregels en mogelijke aanpassingen daarop. Wanneer project on hold zetten en wat is de rol van de gemeente? Onderscheid maken in de projectfase waarin een project zich bevindt. Denk aan:
    - Wat is het effect van doorgaan en kaders laten vaststellen door de gemeenteraad voor een project welke nog geen aansluiting kan krijgen? Dan voldoen t.z.t. de kaders niet meer en moet je heronderhandelen. Stoppen leidt in ieder geval tot vertraging.
    - Kunnen we wellicht voor een select aantal projecten wel doorgaan met als inzet omgevingsplannen die flexibel zijn opgesteld waarbij (privaatrechtelijke) afspraken worden gemaakt over exacte invullingen wanneer er wel aansluiting is? Wat zijn de voor- en nadelen?
- Hetzelfde geldt voor nieuwe initiatieven en projecten, wanneer begin je daar wel en niet aan? Netcapaciteit integreren als expliciete factor in stedelijke programmering en portfoliomanagement.
- Is het mogelijk om nieuwbouwontwikkelingen te ‘verschuiven’ naar gebieden waar (mogelijk) nog wel capaciteit is? Eerst inzicht van Enexis nodig hiervoor.
- Duidelijkheid geven aan externe partijen als ontwikkelaars en woningcorporaties, wat wij als gemeente doen voor welke projecten de komende jaren. Duiding van de rol van de gemeente en goede externe communicatie. Eveneens nagaan of hier kansen liggen om bijvoorbeeld via Brede Bouwcoalitie en grote gemeenten in Overijssel/provincie expertise platform voor is op te zetten.
- Inzichtelijk maken welke juridische en financiële uitdagingen naar voren komen vanwege onzekerheid en vertraging.

- Ontwikkelen van een integraal gemeentebreed afwegingskader voor schaarste, voortbordurend en passend bij het ACM kader volgordelijst.
- Stedelijke keuzes binnen gebieden nemen.

5. Stroom 3: Verslimmen en verzwaren in relatie tot nieuwbouw

Actielijn 6. Strategische lobby, kennisuitwisseling en beïnvloeding

Een gezamenlijke lobby en strategie met andere gemeenten, provincie Overijssel, bouwpartners en anderen zijn essentieel om de gevolgen van netcongestie te beperken en sneller op te lossen. Evenals het uitwisselen van kennis met anderen. Hier zitten korte termijn acties in, die al lopen.

Maatregelen:

- Intensiveren van het bestuurlijk en ambtelijk overleg met Enexis en TenneT. Inzetten op meer flexibiliteit en samenwerking.
- Gesprek voeren of nieuwe stations zich meer kunnen richten op nieuwbouw woningen (ten koste van bestaand)
- Visie en plan uitwerken op strategische lobby en beïnvloeding samen met andere gemeenten en partners.
- Inzetten op belangenbehartiging richting Rijk, provincie, VNG en andere relevante partners.
- Versterken van regionale samenwerking ten aanzien van netcapaciteit en energievraagstukken. Intensief contact opzoeken en leren van FGU gemeenten.

Actielijn 7. Optimale benutting van bestaande netcapaciteit

Om de impact van netcongestie te beperken wordt ingezet op innovatieve en flexibele vormen van energievoorziening. Hier wordt binnen het programma energietransitie al lange tijd aan gewerkt, met focus op de bestaande bouw. In het jaarplan Verslimmen wordt dit verder vormgegeven. Hieronder staan de maatregelen die onder meer nodig zijn voor de nieuwbouwwoningen en scholen die nu geen capaciteit hebben gekregen. De maatregelen zijn echter veel breder in te zetten. Ook is de markt al volop in ontwikkeling. Specifiek voor de urgente vraag van projecten/gebieden over de mogelijkheden voor energieoplossingen richt het programma Energietransitie een Taskforce op. De Taskforce Verslimmen is een tijdelijk samenwerkingsverband gericht op het realiseren van energie-technisch haalbare woningbouwprojecten binnen de bestaande netcapaciteit voor de projecten die op korte termijn om perspectief vragen. De Taskforce analyseert; adviseert; ontwikkelt oplossingen. Gebieden/projecten maken keuzes; zijn opdrachtgever; realiseren projecten.

Meest urgente maatregelen:

- Oprichting van Taskforce Verslimming (urgent) die de linking pin is tussen de projecten/gebieden en daarin adviseert en meewerkt aan slimme oplossingen. Dat gaat over het bepalen van de haalbaarheid om met alternatieven te werken en het uitwerken van de beste alternatieve techniek voor het project/gebied. De Taskforce stuurt de experts en energieadviseurs aan die nodig zijn om hier uitvoering aan te geven.
- Een afwegingskader maken om overzicht te krijgen van de mogelijke alternatieve systemen voor de benoemde geprioriteerde projecten (denk aan gemeentelijke gebouwen met vermogen, huisaansluitingen juridisch anders gebruiken, kova's op wachtlijst drukken, verschuiven capaciteit binnen gebieden, afhankelijkheid Enexis hierbij) – prioritering is nodig om hier goed focus op aan te brengen, niet alle projecten tegelijk. Inclusief juridische toetsing en advies vanuit Juridische Zaken en Vastgoed.
- De haalbaarheid, kaders en randvoorwaarden (technisch, maatschappelijk, ruimtelijk, organisatorisch, financieel, juridisch) verkennen van oplossingen zoals:
    - smart grids;
    - off-grid systemen;
    - batterijsystemen (BESS);
    - tijdelijk gebruik gasgenerator à willen we dat?;
    - meer doen met minder capaciteit;
    - warmtekrachtkoppeling (WKK);
    - cable pooling;
    - groepstransportovereenkomsten;
    - gesloten systemen.
    - Inzet van congestieverzachters

    - Nieuwe contractvormen (blokstroom, buurtbudget, flex contracten)

  Inzichtelijk maken voor welk type ontwikkelingen dit wel/niet interessant is en welke inzet dat vraagt. Zijn er pilot mogelijkheden in samenwerking met Enexis?
- Het oprichten van een bepaalde vorm van samenwerkingsverband met marktpartijen voor het ontwikkelen en realiseren van oplossingen. Type expertgroep om te kijken naar kansen en mogelijkheden, ten behoeve van de projecten.
- Inventariseren van ongebruikte of onderbenutte gecontracteerde capaciteit binnen gemeentelijke aansluitingen. En bij private partijen. Bepalen waar deze capaciteit dan naartoe mag (prioritering) via de stuurgroep, voorzover dit past binnen de juridische mogelijkheden.

Iets minder urgente maatregelen:

- Onderzoeken van mogelijkheden voor congestiemanagement en piekbelastingreductie.
- Impact op het programma Energietransitie van de extra capaciteit die nodig is voor nieuwbouwontwikkelingen.
- Hoe verhoudt bestaande bouw zich ten opzichte van nieuwbouw? Willen we daarin prioriteren en keuzes maken?
- Faciliteren van kennisdeling met ontwikkelaars en anderen.
- Inzicht en analyse naar de aanvragen die gedaan zijn of worden van categorie 1 en 2 van het ACM priokader.
- Inzet van energiegemeenschappen/decentrale netwerken
- Effect op flankerend beleid uitwerken (EPD4, mobiliteitseisen)
- De winterprognose van Enexis uitbaten (ruimte krijgen door minder op safe te blijven)
- Verkennen van een eventuele scope verbreding van het Warmtebedrijf Zwolle naar de ontwikkeling en exploitatie van slimme elektrische oplossingen, zoals werken met gebiedsbudgetten.

Actielijn 8. Versterking en uitbreiding van het elektriciteitsnet

Deze actielijn richt zich op structurele oplossingen voor de netcapaciteitsproblematiek. Deze werkzaamheden vinden al plaats, maar vragen om een verdere intensivering en betere inbedding in de organisatie.

Maatregelen:

- Actief bijdragen aan trajecten gericht op uitbreiding van het laag-, midden- en hoogspanningsnet.
- Stimuleren van versnelling van infrastructurele investeringen.
- Extra inzet op de realisatie van het hoogspanningsstation Berkum/Hessenweg als cruciale randvoorwaarde voor toekomstige capaciteit.
- Langere termijn: keuze maken hoe Verzwaren in de organisatie is belegd.

6. Planning

Per stroom wordt in de uitwerking een detailplanning opgesteld. De verwachting is dat stroom 1 in de loop van 2027 ‘klaar’ is en het resterende deel ondergebracht wordt in de gemeentelijke organisatie.

7. Organisatie

In de vorige fase was er sprake van een soort crisisorganisatie. Het ging om inzicht, data, volgordelijst en indienen eerder aanvragen. Dit is voor het grootste deel door mensen vanuit het programma Energietransitie opgepakt. In de nieuwe fase gaan we naar een projectorganisatie toe met een bredere inzet vanuit de organisatie. Aansluitend op de drie benoemde stromen. De naam van de volgende fase is Stroomversnelling. De precieze uitwerking van de organisatiestructuur wordt de komende periode uitgewerkt en meegenomen in een eerste uitwerking.

Verantwoordelijkheden

Stuurgroep Stroomversnelling

- Programmaregie.
- Advisering van directie en bestuur.
- Iedere week bij elkaar komen voor besluiten op acute vraagstukken die invloed hebben op stedelijke ontwikkeling.
- Richting geven aan de inhoudelijke vragen binnen de drie stromen.
- Monitoring van voortgang en resultaten.

Gemeentelijke afdelingen en projecten/gebieden

- Uitvoering van acties binnen de eigen beleidsvelden, projecten en programma's.
- Projectbeslissingen binnen sturingsdriehoek.
- Projecten zijn in de lead om te zoeken naar oplossingen voor netcongestie en vragen daarbij advies van betrokken energieadviseur.
- Signalering van knelpunten en risico's en deze naar de stuurgroep brengen.

Programma Energietransitie

- Inhoudelijke ondersteuning vanuit experts.
- Integrale Taskforce Verslimming (urgent), inclusief coördinatie energieadviseurs.
- Kennisontwikkeling en -deling
- Lobby en strategische beïnvloeding Enexis, TenneT, VNG, VRO, Netbeheer Nederland, Provincie, etc.
- Verbinding met regionale en landelijke ontwikkelingen.

Netbeheerders

- Verstrekken van informatie.
- Onderzoeken van oplossingsrichtingen.
- Uitvoering van netuitbreidingen.
- Meewerken aan flexibele oplossingen, innovatie en pilots.

Betrokken portefeuillehouders (o.a.):

- Energietransitie en asielopvang — Arjan Spaans
- Wonen — Anja Roelfs
- Onderwijs en ruimtelijke ordening — Gerdien Rots
- Mobiliteit, Stadshart en vastgoed — Johran Willegers

De bestuurlijke verantwoordelijkheid kan als volgt worden vormgegeven:
Stroom 1: Arjan Spaans in samenwerking met Gerdien Rots
Stroom 2: Gerdien Rots
Stroom 3: Arjan Spaans
Op onderdelen van de Stromen vindt afstemming plaats met de andere portefeuillehouders.

Samenwerking gebieden/projecten en energietransitie

Er is een directe lijn tussen de gebieden/projecten en het programma energietransitie waar het gaat over verslimmen. Dit wordt vormgegeven met de Taskforce Verslimming nieuwbouw (urgent). Pas wanneer er stedelijke vraagstukken bij komen kijken, zoals het maken van keuzes tussen gebieden of het toewijzen van overcapaciteit van een bestaande aansluiting aan een project of gebied, komt de stuurgroep netcapaciteit nieuwbouw aan de orde.

Inzet van capaciteit voor de stromen en actielijnen

In de uitvoeringsprogramma's van de drie stromen wordt een gedetailleerd overzicht gemaakt van de ambtelijke inzet. Per actielijn en maatregel wordt aangegeven wie trekker is en wie eraan werken. Het gaat om inzet van onder meer het oude projectteam ACM netcongestie, gebieds- en projectmanagers, capaciteitsmanagement PPP, communicatie, concern control, mobiliteit, wonen, onderwijs, afdelingshoofden en teammanagers, team stedelijke regie, strategen R&E, Taskforce Verslimming nieuwbouw, Programma Energietransitie, Stadsingenieurs en ondergrondse infrastructuur.

8. Financiën

Er zijn voor 2026 aanvullende financiële gevolgen verbonden aan dit collegebesluit. Voor 2027 worden in het eerste kwartaal voorstellen uitgewerkt.

De werkzaamheden in de vorige fase zijn grotendeels gefinancierd vanuit het programma Energietransitie. Gezien de omvang, impact en structurele aard van de netcongestieopgave is het niet meer passend deze inzet structureel uitsluitend binnen het programma op te vangen. De opgave vraagt naast financiële middelen ook de inzet van personele capaciteit.

Tot en met het derde kwartaal is er voor circa 450.000 euro op het projectnummer voor ACM netcongestie binnen het programma energietransitie aan kosten gemaakt. In de BERAP is voor 2026 uitgegaan van circa 520.000 euro aan kosten tot einde van het jaar. Hiervoor zijn geen aanvullende middelen aangevraagd, maar is voorgesteld dat er een herprioritering plaatsvindt binnen het programma energietransitie. Inmiddels wordt verwacht dat de kosten in 2026 oplopen tot circa 660.000 euro. Dat is een bijstelling naar boven ten opzichte van de voorspelde 520.000 euro. De hogere kosten in 2026 worden binnen het programma Energietransitie opgevangen.

Deze herprioritering heeft gevolgen voor de realisatie van andere resultaten binnen het programma. Naar verwachting schuiven onder meer de monitor van het warmteprogramma, de kennisbank voor het warmteprogramma en het opstellen van het programmaplan toekomstbestendig energiesysteem door naar 2027 doordat de beschikbare capaciteit is ingezet voor het prioriteringskader. Daarnaast hebben de warmteplannen vertraging opgelopen en heeft er minder inzet plaats kunnen vinden op het verduurzamen van werklocaties en bedrijventerreinen. Met de oprichting van de Taskforce Verslimming is het de vraag hoe de gevraagde inzet en capaciteit impact gaat hebben op de doelstellingen van het programma Energietransitie in 2027.

Voor het vierde kwartaal van 2026 is naar verwachting incidenteel 210.000 euro benodigd voor verdere uitvoering van het plan van aanpak ten opzichte van de reeds gemaakte uren. Hiervoor zijn twee mogelijke dekkingsbronnen in beeld:

1. Stedelijke regie budget: de beschikbaarheid van dit budget is afhankelijk van besluitvorming over de begroting 2027 in november.
2. Programma Energietransitie budget: voortzetting van de huidige financieringslijn. Dit heeft voor 2026 de voorkeur waarbij de consequenties voor andere resultaten binnen het programma expliciet zullen worden gemaakt.

De kosten voor 2026 worden binnen het programma Energietransitie opgevangen en vanaf 2027 werken we toe naar een gemeentebrede financiering van de netcongestieopgave. Dit verloopt via de reguliere P&C cyclus.

De drie stromen uit het plan van aanpak werken hiervoor ieder een uitvoeringsprogramma uit, inclusief de benodigde capaciteit en middelen voor 2027. Ieder uitvoeringsprogramma kijkt onder meer naar de benodigde personele capaciteit vanuit diverse teams, benodigde ondersteuning op juridisch, technisch en strategisch vlak, middelen voor onderzoek naar

alternatieve energieoplossingen en budget voor communicatie en stakeholdermanagement.

Op basis daarvan wordt een integrale financieringsstrategie opgesteld. Daarbij wordt bepaald welke inzet structureel onderdeel blijft van het programma Energietransitie en welke inzet vanuit andere programma's, waaronder Stedelijke regie en gebiedsontwikkelingen, moet worden georganiseerd en gedekt. Daarbij gaan we in gesprek met het college over eventuele prioritering en of het past binnen beschikbare middelen.

Voor de gebiedsgerichte inzet blijven de kosten in 2026 vooralsnog bij de betreffende gebieden, waaronder de inzet van energieadviseurs. Aanvullend wordt inzichtelijk gemaakt wat netcongestie betekent voor gebiedsbudgetten en grondexploitaties en welke financiële bijsturing eventueel noodzakelijk is.

9. Kansen

Naast alle uitdagingen die een vol stroomnet met zich meebrengt is het ook belangrijk aandacht te hebben voor de kansen die het biedt, waaronder:

- innovatie in energievoorziening te versnellen;
- lokale energiesystemen te ontwikkelen;
- gebiedsontwikkelingen energiebewuster vorm te geven;
- samenwerking tussen publieke en private partijen te versterken;
- de gemeentelijke sturing op schaarse middelen verder uit te werken;
- nieuwe vormen van flexibiliteit en energiedelen toe te passen.

Binnen de drie stromen worden kansen uitgewerkt.

10. Risico's

De belangrijkste risico's zijn:

1. vertraging van de woningbouwproductie en daarmee het niet realiseren van bestuurlijke doelstellingen;
2. Vertraging van gebiedsontwikkelingen door het ontbreken van capaciteit voor KOVA's en collectieve voorzieningen;
3. stagnatie van maatschappelijke voorzieningen, waaronder onderwijshuisvesting;
4. uitblijven van nieuwe netcapaciteit in Zwolle tot na 2030;
5. onvoldoende uitvoeringscapaciteit binnen de gemeentelijke organisatie;
6. Financiering van het plan van aanpak 2027 komt uit bestaande middelen en leidt daar tot prioriteitsstelling.
7. niet prioriteren, waardoor ieder project, ook zonder capaciteit, door wil en extra inzet en middelen van de gemeente vraagt;
8. verlies van subsidies of rijksbijdragen als gevolg van vertraging;
9. afnemende investeringsbereidheid van marktpartijen;
10. toename van juridische en contractuele risico's;
11. langdurige onzekerheid over beschikbaarheid van netcapaciteit.

De netcongestieproblematiek brengt aanzienlijke onzekerheden met zich mee voor de uitvoering van gemeentelijke opgaven. Om onderbouwde keuzes te maken en tijdig te kunnen sturen, zijn voor nu de belangrijkste risico's geïdentificeerd en die zullen worden voorzien van beheersmaatregelen. Deze worden komende periode uitgewerkt en in de stuurgroep vastgesteld.

Strategie risicobeheersing: Voorkomen, Verminderen, Accepteren, Escaleren

De gemeente hanteert voor deze opgave vier stromen van risicobeheersing, die hieronder staan beschreven. Het moet nog uitgewerkt worden wie verantwoordelijk is voor de risicobeheersing en eventuele escalatie. Dit loopt via de Stuurgroep Stroomversnelling.

1. Voorkomen

Waar mogelijk worden risico's voorkomen door vroegtijdige signalering, actieve monitoring en bestuurlijke sturing.

Voorbeelden:

- vroegtijdig indienen van aansluitaanvragen;
- opnemen van netcapaciteit in portfoliomanagement;
- structureel overleg met Enexis en TenneT.

2. Verminderen
Wanneer risico's niet volledig kunnen worden voorkomen, worden maatregelen getroffen om de gevolgen te beperken.
Voorbeelden:

- prioriteren van projecten;
- inzet van batterijopslag;
- toepassing van smart grids;
- cable pooling;
- congestiemanagement;
- fasering van projecten;
- actief leren van FGU projecten.

3. Accepteren
Voor risico's die buiten de directe invloedssfeer van de gemeente liggen, worden bestuurlijke keuzes gemaakt over acceptabele gevolgen.
Voorbeelden:

- tijdelijke vertraging van projecten;
- herprogrammering van woningbouw.

4. Escaleren
Risico's met een hoge maatschappelijke impact worden actief geagendeerd richting bestuur, netbeheerder, regio en Rijk.
Voorbeelden:

- versnelling van de realisatie van het hoogspanningsstation Berkum/Hessenweg;
- lobby richting VNG, provincie Overijssel en ministeries;
- het niet beschikken over de beschikbare capaciteit en flexibiliteitsbehoefte in het elektriciteitsnet op de verschillende niveaus, waardoor het onduidelijk is welke mitigerende technische maatregelen voor diverse projecten noodzakelijk en haalbaar zijn